

PORTAKAL ÇİÇEKLERİ

ÖZGÜR
BALPINAR

1. BÖLÜM

PORTAKAL ÇİÇEKLERİ

Gökyüzü her sabah kendini maviye boyayan küçücük bir çocukmuş. Gündüzleri bembeyaz bulutlarla oyunlar oynayıp kuşlarla konuşur, rüzgârla dans ederek ufuk çizgisinde yürür dururmuş. Gece olduğunda hayaller kurarak parlak ışıklara dokunur, uykusu gelince de üzerine siyah bir yorgan çekip yıldızlara sarılarak uyurmuş.

Bu hikâye aklıma her düştüğünde kendi çocukluğumun nasıl geçtiğini düşünüp dururdum. Nasıl bir çocuktum ben? Mutlu muydum? Bana sağlanan sınırsız bir alanda özgürce koşup oyunlar oynayabiliyor muydum? Annem ve babamdan ya da abilerimden yeterince sevgi görüyor muydum? Yoksa sık sık kendimi bir başıma bulup yalnız olduğumu mu hissediyordum?

On iki yaşındaydım. Üç ay sonra on üçüme girecektim. Gökyüzü kadar renkli, eğlenceli bir çocukluğum olmasa da sonuçta ben de bir çocuktum. Peki ya nasıl geçiyordu benim çocukluğum? Niçin özgür olduğumu, sevgiyle sarmalandığımı hissedemiyordum? Niçin mutsuzdum? Elbette aile büyükleri

tarafından belirlenen kurallar ve yasaklar vardı. Bunlara uymadığımda tehditlerle, cezalarla, hatta dayaklarla sınanıyordum. Çocukluk, sınırları büyüklerce belirlenmiş dar bir bölgede çizgiye basmadan oyunlar oynamaya çalışmışım, bunu yaşayarak öğreniyordum.

“Ah Gökyüzü! Sen ne şanslı bir çocuksun!” diye geçiriyordum içimden. “Senin için sınırlar yok. Kurallar, yasaklar, cezalar hiç yok. Bugüne dek hiç kimse sana bir fiske bile vurmamıştır. Bulutlar, kuşlar, yıldızlar ve rüzgâr gibi güzel arkadaşların var. Birlikte ne güzel eğleniyorsunuzdur! Sana imreniyorum Gökyüzü! Hatta düpedüz seni kıskanıyorum. Zavallı hayatımı yukarıdan seyrederek durmaksızın gülüyorsundur. Ne kadar özgür ve mutlusun, hakkın var, gül gülebildiğin kadar!”

Gökyüzünün bir suçu yoktu. Açıkçası bir suçlu da aramıyordum. Yalnızca çocukluğumu doyasıya yaşayabilmek istiyordum. Söylesem gülüp geçerlerdi ama gelecekte gökyüzü gibi çocuklarım olacak diye geçirirdim içimden. Kendim için tasarlayamadığım neşeli çocukluğu, gelecekte doğacak çocuklarım için istiyordum. Benim çocuklarımın kuralları ve yasakları olmayacaktı. Ceza, tehdit, dayak neymiş bilmeyeceklerdi. Sınırsız bir alanda kendileri özgür hissedecek, hiç sevgisiz kalmayacak ve hep mutlu olacaklardı.

Bunları düşünürken kendimi sınırsız, özgür ve mutlu hissettiğim anlardan birinin içindeydim. Bir portakal bahçesindeydik ve ben durmaksızın koşuyordum. Koştukça ferahlıyor, kendimi daha özgür hissediyordum. Yorulunca durup biraz dinleniyor, etrafımdaki ağaçları, portakalları ve portakal

çiçeklerini seyrediyor, sonra yeniden harekete geçiyordum. Birbiri ardına sıralanmış ağaçların arasında koştukça ağaçların tozlu yaprakları durmaksızın yüzüme çarpıyordu. Zayıf ve çelimsiz vücudum sayesinde yaprakların arasından çıkan ucu sivri dallardan kendimi kurtarabiliyordum. Sanırım her çocuk gibi bilhassa koşmayı seviyordum. Bunu bir oyun olarak düşünerek her hızlanışında daha fazla ağacı ardımda bırakma isteği duyuyordum. Bitmek tükenmek bilmeyen bir istekti bu. Sonra yine bahçeyi seyre dalıyor, ağaçların üzerinde turuncu süs eşyaları gibi duran portakalların yarattığı manzaraya hayranlık duyuyordum. Beyaz çiçeklerle bezenmiş portakallar gün ışığında parlıyor, çiçeklerin kokusu beni mest ediyordu. Ah... Ne güzeldi portakallar. Ne kadar lezzetli olabileceklerini düşünüyordum. Çok sulu olmalıydılar. Düşündükçe ağzımın suyunun akmasına engel olamıyordum.

Babam ve abilerimle çalışmak için geldiğimiz bu bahçede ben işten kaytararak ağaçların arasında kayboluyor, göze görünmemeye çalışıyordum. Bahçe çok büyük olduğu için gözden kaybolmak kolaydı. Dönüş yolunu bulamam diye de zaten pek uzaklara açılmıyordum. Fakat uzaklaştıkça yalnız kaldığımı, yalnız kalınca da kendimi daha iyi hissettiğimi fark etmiştim. Bir başıma olduğumda bütün kuralların ve yasakların da uzağında olduğumu düşünüyordum. Bir an için bu koca bahçenin bana ait olduğunun, her bir ağaca tek tek isim verdiğimin ve onlarla özel olarak ilgilendiğimin hayalini kurmuştum. Niçin bilmiyorum ama içimden koşmak gelmişti.

Toktamış Köyü'nden Eyüp Ağa'nın portakal bahçesindeydik. Eyüp Ağa köyün zenginlerindendi. Belirli dönemlerde bahçeyi temizlemeleri için civar köylerden adam getirtir, bu işin karşılığında ise ödediği yevmiye* ücretinin yanı sıra ağaçlardan yere düşmüş portakalların toplanıp götürülmesine de izin verirdi. Buraya daha önce de gelmiştik. Bu bahçede oyunlar oynadığımı dün gibi hatırlıyordum.

Keşke benim de bir portakal ağacım olabilseydi, diye geçiriyordum içimden. Eyüp Ağa'nın ne kadar çok ağacı vardı, benim içinse tek bir tanesi bile yeter de artardı. Yalnızca benim ağacım olacağı için ona çok iyi bakardım. Suyunu verir, onunla konuşur, her şeyimi paylaşırdım. Onun için isimlerin en güzelini bulur, bir sır gibi sakladığımız bu isimle çağırırdım onu. Mis gibi çiçeklerini koklayabilir, meyvelerinden dilediğim kadar yiyebilirdim. Benim kadar küçük bir ağaç olmasına bile razıydım. Ağaç benim olacağı için dalındaki portakalları yememe annem de babam da kızamazdı. Hem portakalları sevdiğim insanlarla bile paylaşabilirdim. Önce kız kardeşime ve abilerime, arkadaşım Necat'a, sonra anneme ve babama, daha sonra Muhtar Mehmet Amca'ya çuvalla ikram ederdim. Ağacımın tek bir meyvesi bile yere düşüp çürümezdi böylece.

Fakat bu koca bahçedeki hiçbir ağaç benim değildi ve hiçbir zaman benim olmayacaktı. Portakalları aklımdan çıkarabilmek için başka şeyler düşünmeye çalışıyordum. Sözlerini bilmediğim bir türküyü ısıklıla çalıyor, nefesim yetmediğinde de ağzımdan tükürükler çıkarıyordum. Fakat

* Yevmiye: Günlük, gündelik.

olmuyordu, aklımı dağıtamıyordum. Keşke bir kez olsun tatlarına bakabilseydim. Fakat mümkün değildi. Ağaçtaki portakallara dokunmamam konusunda babam tarafından uyarılmıştım. Yerdeki yumuşamış veya ezilmiş portakallar ilgimi çekmiyordu. Oyunumu sürdürüp bir ağacın gövdesine tutunurken fanilam küçük bir dal parçasına takıldı. Kendimi kurtarmak isterken fanilam yırtılıverdi. Canım sıkılmıştı. Oyunu yarıda bırakıp koşarak döndüm. Babamı bulmak zor olmadı. Biraz uzakta durup onu seyrettim bir süre.

“Baba! Baba!” diye seslendim öte yana doğru.

Babamın ismi Halil’di. Kavruk tenli, seyrek saçlı, kırkında bir adamdı. Küçücük yüzündeki parlak siyah gözleri birer düğme gibi ışıdayıp dururdu. Yorulmuş bir halde yol kenarında duruyor, ağaçlardan yere düşmüş portakalları alıp kocaman bir çuvalın içine dolduruyordu. Düğmeleri çözülmüş gömleğinin arasından kıllı göbeği ortaya çıkmıştı. Yere eğilip kalkması sırasında göbeği şişiyor ve tekrar iniyordu. Babamın bu görüntüsü beni hep güldürürdü.

İlk seferde sesimi duyuramayınca, “Baba!” diye tekrar seslendim, sesimin tonunu biraz daha yükselterek.

Seslendiğimi bu kez duyunca işini yarıda bırakıp benden tarafa baktı. Ağaçların arasındaki beni seçmeye çalıştı. Nerede olduğumu görünce bir süre öylece yüzüme baktı. Baktı ama bir şey söylemedi. Ona seslendiğimi duymamış gibi bir tavır takınmıştı.

“Ağaçtan toplamak yine yasak mı?” diye sordum.

Yalvaran gözlerle bakıyordum. Şu ağaçlardan bir tanecik portakal yememe izin verseydi ne olurdu ki...

“Yasak!” diye kestirip attı babam.

Kaşlarının çatılması, öfkelenildiğini belli ediyordu. Babam çabuk sinirlenen bir adamdı. Bunu bildiğim için onu sinirlendirmemeye çalışırdım. İşine döndü. Yerden aldığı bir portakalın fazlaca çürümüş olduğunu fark edince onu yolun kenarına attı.

“Ama ağaçtakiler daha güzeldir,” diye inat ettim. Derin bir hayal kırıklığı içerisindeydim.

“Bunlar daha güzeldir,” dedi babam yerdeki portakallara işaret ederek. Kollarını ufuklar gibi açıp gerindi. Daha sonra, çözülen düğmelerinin arasından göbeğini kaşıdı. Tekrar baktı bana. “Meyveler olgunlaşınca yere düşer, ağaçtakiler olmamıştır,” dedi. Bir süre sessiz kaldıktan sonra, “Hem sen buraya çalışmaya mı geldin, yoksa oynamaya mı?” diye çıkıştı.

Babamı ikna edemeyeceğimi anlayınca, isteksizce yerden portakal toplama işine giriştim. Sözüne karşı gelemedim.

O sırada babam, “Fanılanı yırtmışsın Asım!” diye seslendi alnındaki teri gömleğine silerek. Öfkeli olmasından ziyade, fanilamın nasıl yırtıldığını merak eden bir bakışı vardı. “Anan kızacak,” diye sürdürdü konuşmasını.

Aldırmaz bir tavırla omuz silktim. Yüzümde, ağaçtan portakal yemeye izin alamayışımin burukluğu vardı. Fanila umurumda değildi. Annem kızardı, belki döverdi fakat o dahil hiç kimse şu andaki portakal yeme isteğimi anlayamazdı.

Biraz sonra ilerideki ağaçlar kıpırdandı, kıpırtılar gitgide yaklaştı. Ağaçların arasından henüz on sekizinde var yok, uzun boylu, zayıfça iki çocuk çıktı. Üzerleri çıplaktı. Bunlar abilerim Rasim ve Kasım'dı. Yorgun oldukları her hallerinden belli olan abilerim, uçlarından tuttukları iki beyaz çuvalı sürükleyerek yolun kıyısındaki motorun yanına bıraktılar.

“Nerede kaldınız?” diye çıkıştı babam. “Hadi, şunları yükleyin de gidelim artık.”

İçi portakal dolu çuvalar külüstür motorun kasasına tutuk bir ahenkle yüklendi. Son çuvalar yüklenirken babam neşeli bir türkü tutturdı. Oyun oynarken sözlerini hatırlayamadığım için ıslıkla mırıldandığım türküydü bu:

“Adana köprü başı! Otur saraya karşı! Gel beraber gezelim! Dosta düşmana karşı!”

Türkü umurumda değildi artık. Neşem yerinde olsaydı belki türkünün sözlerini aklımda tutmaya çalışır, bir yandan da babamın puslu sesine alkışla eşlik ederdim. Fakat artık ne türkünün ne de bana neşe verebilecek başka şeylerin bir önemi vardı.

Babam direksiyona oturup motoru çalıştırdı. Arkasında kasası olan mavi renkli, üç tekerli bir motoguziydi.* Bu motoru geçen sene hurdacıdan almıştı babam. Tamir edip bakımını yapmış ve çalıştığında çıkardığı gürültüyle bir canavara dönüşmesini sağlamıştı. Şimdi motorun bu gürültüsü işin bittiğini müjdeliyordu. Abilerim son çuvalı kasaya yükledikten sonra güç bela sığabilmıştik motora. Babam

* Motoguzi, doğru yazılışıyla Moto Guzzi.

motora gaz verdiğinde gürültü büsbütün arttı. Tozu dumana katarak uzaklaştık.

Yol boyunca buruk bir yüz ifadesiyle seyrettim çevremi. Babam türküsüne son vermişti. Hepimizin üzerine bir ağırlık çökmüştü. Gün boyu çalışmış olmanın verdiği yorgunluğun etkisi vardı bunda. Rüzgâr saçlarımızı tarayıp yanaklarımızı öperek geçip gidiyordu. *Rüzgâr bizim arkadaşımız, yoldaşımızdı*. Rasim Abim bir keresinde böyle söylemişti. Yorgun, bitkin olduğumuz anlarda tatlı bir esintiyle yüreğimizi ferahlatır, üzgün olduğumuzda yanaklarımızdaki gözyaşlarını kurutur, kendimizi yalnız hissettiğimizde şefkatle saçlarımızı okşar, bir hapis hayatı yaşıyormuş gibi tutsak olduğumuzu düşündüğümüzde bize özgürlüğü hatırlatırdı. Rüzgâr bir bilgeydi ve ona kucak açmak bizim vazifemizdi.

“Sen yine de terliyken kucak açma rüzgâra!” diyerek gülümüştü. “Hasta olursun sonra.”

Abilerimi seviyordum. Rasim Abim, Kasım Abime göre daha bir arkadaş gibiydi bana. Durmadan hikâyeler anlatmasını, bana bir şeyler öğretme çabasını seviyordum. İki yaş daha büyük olan Kasım Abim daha bir abi gibiydi; pek konuşkan değildi, zorunlu olmadığı sürece benimle iletişime geçmezdi.

Sıcak bir sonbahar günüydü. Yalancı bahar dedikleri günleri yaşıyorduk. Pek çok yaz gününden daha sıcaktı hava. Nisan ayından itibaren Adana’nın sokakları portakal çiçeği kokmaya başlardı. Mayıs’ta bu koku turuncu kokusuyla karışır, insanı sersemletecek güzellikte yoğun bir kokuya dönüşürdü. Yaz boyunca devam eden bu mis koku, sonbaharda bile etki-

sini gösterirdi. Portakal çiçeği tıpkı bir insan gibi kokusuyla birlikte sokaklarda dolaşır, evlere girip çıkar, dükkânlardan hiç eksik olmazdı. Nisan veya mayıs ayında olmasak da şimdilerde bile portakal çiçeği kokusu burnumuzdaydı. Mis gibi bir yolculuğun içerisindeydik. Biraz önceki hüznümü unutmuş, keyiflenmiştim.

Burnumuzun ucunda portakal çiçeği kokusunun etkisiyle motorumuzu uzakta görünen evlere sürdük. Bir ip gibi uzayan toprak yol bulutlanıyor, yanından geçip gittiğimiz çayırılar, çimenler ve ağaçlar bize selam duruyordu. Bize selam duran başka bir ağacın, tepedeki yalnız bir ağacın yanından geçtik sonra. Kurumuş bir ağaçtı. Yol üzerinde, nehrin yukarısındaki tepede bir başına kalmıştı. Bu civarda sık bulunan şu bodur ağaçlardan bile yoktu yanında. Çakırdikenlerle çevrelenmişti. Bu ağacı daha önce gördüğümünden emin değildim. Yanından geçip giderken bile bakışlarım hâlâ ağaçta takılı kalmış bir halde, tuhaf duyguların içindeydim. Onu bugüne dek fark etmemiş olduğuma üzülmüş, içerenmişim. Rasim Abime parmağımla işaret ettim ağacı. Fikrini merak ediyordum.

“O ağaç ölmüş bir ağaç,” dedi bana.

“Niçin ölmüş olsun ki? İşte orada duruyor, kökleriyle toprağa tutunuyor,” dedim.

“Ağaçlar sessizce ölürler sersem! İnsanlar gibi devrilip düşmezler. Yarın bir gün onu zaten keserler,” diye konuştu Rasim Abim.

Motorumuz uzaklaşırken son bir kez dönüp ağaca baktım. Kurumuş bir ağaç olsa bile abimin söylediği gibi kesilecek olmasına üzüldüm. Gerçekten ölmüş bir ağaç mıydı? Yaşama dönmesinin bir yolu var mıydı? Belki bir gün gelip onu ziyaret edebileceğimi söyledim, daha doğrusu bu düşünceyi içimden geçirdim. Beni duyduğundan emindim.

Yolda peş peşe ilerleyen iş makinelerini görünce şaşırmıştık. Babam yol verdikten sonra motoru kenara çekip koca koca araçların geçişini merak içinde seyretti. Civardaki tek güzergâh olan Ceyhan yolundan otomobiller bile tek tük geçerken şimdi şahit olduğumuz iş makinelerinin konvoyu gerçekten şaşılacak cinstendi. Merakımızı artıran bir diğerkonu, araçların direkt köyümüze gidiyor olmasıydı. Bu araçların köyümüzde ne işi vardı? Göç halindeki bir leylek sürüsü gibi dinlenmek için köyümüze uğruyor olamazlardı. Bu kadar büyük aracı buraya getiren önemli bir sebebin olması lazımdı.

Babam motora gaz verince yolumuza devam ettik. Az sonra evlerin saçlı sollu sıralandığı köy yoluna saptık. Yolun başında bekleyen köpekler, köyün meydanındaki çınar ağacına kadar kovaladılar motorumuzu. Ara sokağa döndüğümüzde önümüze çıkan paçalı bir tavuk ve onun tatlı civcivleri telaşla kaçıştılar. Köyün içinde yol boyunca etrafımıza bakınıp dursak da biraz önceki araçların hiçbirini görememiştik. Gözden kaybolmayı nasıl başarabilmişlerdi ki? Sanki yer yarılmış, yerin içine girmişlerdi. Nihayet motorumuz, engebeli düzlüğe inşa edilmiş toprak bir eve yanaştı. Gelmiştik. Bizim evimizdi burası.